

Gezond verstand, gecombineerd

In westelijk Overijssel en Flevoland, en vooral ook in de omgeving van Zwolle, is re-integratiebedrijf Prakton uit Kampen actief voor mensen met autisme die graag aan het werk willen of willen blijven. Prakton heeft een arbeidstrainingscentrum en doet aan reïntegratie. Dit artikel beschrijft de achtergronden van de gehanteerde methoden en geeft een overzicht van de werkwijze van Prakton.

DOOR HENK GOSKER EN LAURA KLEIJN (PRAKTON), I.S.M. MARJOLEIN SCHIPPER (NVA)

In 2006 is Prakton begonnen met een project voor mensen met autisme. Men werd namelijk steeds vaker geconfronteerd met mensen met autisme die weliswaar een baan vonden maar die baan na enige tijd ook weer kwijtraakten. Dit was de aanleiding tot de zoektocht naar een methodiek van persoonlijke ondersteuning; Deze methode is voor Prakton ontwikkeld door het eveneens in Kampen gevestigde bedrijf Integratie Partner en verdere ontwikkeling vindt op dit moment overigens nog steeds plaats. Integratie Partner verleent haar diensten aan organisaties die willen starten met loopbaanbegeleiding voor mensen met autisme of die hun werkwijze willen bezien.

Methodie CIPS

Het is alom bekend dat mensen met autisme op allerlei terreinen behoefte hebben aan intensieve ondersteuning, zo ook bij het vinden en houden van werk.

Medewerkers van Prakton zoals Henk Gosker en Laura Kleijn hebben op dit gebied inmiddels een jarenlange ervaring. Deze ervaringen zijn inmiddels gebundeld en hebben geleid tot een methodiek, CIPS, die speciaal bedoeld is voor de begeleiding van mensen met autisme.

CIPS staat voor Commitment, een Integraal traject, Planmatig werken en het nadrukkelijk betrekken van de mensen rondom

de werkzoekende, de Steuncirkel. CIPS wordt ondersteund door een cliëntvolgysteem wat het werken volgens die methode makkelijker maakt. Maar de kern van CIPS is eigenlijk niet meer dan het gezond verstand van de begeleider, gecombineerd met een portie kennis van autistisch denken.

C = Commitment

Bij CIPS gaat het niet om de methode, maar om de mensen die ermee werken. Daarom staat de C van Commitment vooraan. Kenmerkend voor de methode is dat ze wordt uitgevoerd door een goed opgeleid persoon met ruim voldoende kennis van autisme. Deze professional vormt langdurig een tandem met de werkzoeker of werknemer met autisme.

I = Integraal

CIPS noemt de begeleider een loopbaanbegeleider, geen jobcoach, omdat de begeleider gedurende de gehele loopbaan beschikbaar is. Dus al voordat een leerling met autisme de arbeidsmarkt opkomt tot de dag dat de eerste keer AOW betaald wordt aan de gepensioneerde. De begeleider begeleidt een integraal traject, een loopbaan.

De trajecten zijn langdurig, dus niet tot en met het vinden van een baan maar ook in de daaropvolgende jaren. De begeleider is op afroep beschikbaar, maar onderhoudt zelf regelmatig (ten minste maandelijks) contact. Want mensen met autisme constateren vaak pas achteraf dat iets verkeerd heeft uitgepakt, en dat is te laat. Daarom is er bij CIPS sprake van langdurige en systematische begeleiding.

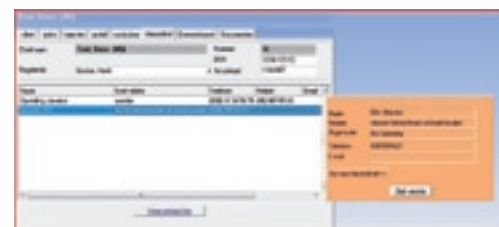
P = Planmatig

De bekostiging van de begeleiding is afhankelijk van de vraag van de persoon met autisme. CIPS kijkt eerst naar de vraag van de werkzoekende, vervolgens wordt gekeken of er een antwoord is op die specifieke vraag. Daarna wordt samen gezocht naar bekostiging. Bekostiging is essentieel, maar staat los van de werkwijze.

Omdat de wereld voor mensen met autisme dikwijls onduidelijk en moeilijk invoelbaar is, wordt de begeleiding voorspelbaar gemaakt. De begeleider moet dus systematisch en planmatig werken. Doordat de begeleider gestructureerd werkt ontstaat er duidelijkheid; dus niet ad hoc en intuïtief reageren op situaties, maar waar dat gewenst is de regie nemen en houden. Structuur geeft duidelijkheid. Dit in tegenstelling tot "straktuur" want dat dwingt de werknemer met autisme te doen wat anderen opleggen en dat blijkt op termijn dan weer niet te werken.

S = Steuncirkel

Mensen met autisme hebben moeite de wereld om hen heen te begrijpen. Maar de wereld heeft ook moeite om mensen met autisme te begrijpen. Daarom zal de begeleider de mensen die belangrijk zijn voor de werknemer, ofwel de "steuncirkels", actief betrokken houden. Soms

met een portie kennis

Meer informatie over Prakton en de methode CIPS is te verkrijgen bij de co-auteurs van dit artikel, Henk Gosker en Laura Kleijn, tel. 038-3310907. Of kijk even op de websites van beide partners: www.prakton.nl www.integratiepartner.nl

neemt het aantal mensen in de steuncirkels af. Dan ziet de loopbaanbegeleider het als noodzaak te zorgen dat er nieuwe steuncirkels ontstaan. Dat heeft alles met het hebben van werk te maken; je werkt immers om te leven en samenleven doe je niet alleen.

Benaderwijze

Om het autistisch denken enigszins te begrijpen en om de vertaalslag te kunnen maken naar de collega's op de werkvloer heeft CIPS de "benaderwijze" ontwikkeld, geen handleiding of trukendoos. De term "benaderwijze" is gekozen door iemand met autisme. Het gaat bij de methodiek om het kiezen van de goede wijze van iemand benaderen.

Deze benaderwijze ontstaat door zowel de werkzoekende als mensen uit de steuncirkels te vragen een lijst van aandachtspunten in te vullen. De ingevulde lijsten zijn aanleiding voor gesprek en uiteindelijk het opstellen van een persoonlijke benaderwijze, een uitgewerkte beschrijving van sterke kanten, valkuilen en bejegeningaspecten. Deze persoonlijke kenmerken zijn zo geformuleerd dat helder wordt op welke manier het autisme zich bij de persoon manifesteert en hoe daar het beste mee kan worden omgegaan. De benaderwijze is niet statisch,

maar dynamisch. Dat wil zeggen dat begeleider en werknemer regelmatig bij het document stilstaan, ontwikkelingen signaleren en de benaderwijze aanpassen. De begeleider komt met de werknemer tot overeenstemming over de manier waarop hij benaderd of bejegend wil worden. Hiermee krijgt de begeleider handvatten voor een juiste voorspelbare manier van eenduidig begeleiden. De benaderwijze biedt daardoor ook handvatten aan collega's en werkgever, de loopbaanbegeleider zorgt daarbij voor de vertaling.

Positieve resultaten

In de dagelijkse praktijk zijn de eerste vruchten van het werken volgens deze methodiek al terug te vinden. In oktober 2006 is Prakton ermee begonnen, inmiddels heeft het team nu drie gespecialiseerde loopbaanbegeleiders. Prakton begeleidt mannen en vrouwen, twintigers en vijftigers, leerlingen vanuit het speciaal onderwijs en mensen met HBO-opleiding die ondanks jarenlange ervaring toch in hun baan vastliepen, bijvoorbeeld in leidinggevende of adviserende functies. De groep is zeer divers en de mensen worden begeleid naar zeer uiteenlopende banen. Voorbeelden zijn een systeembeveiliging bij een verzeke-

ringsmaatschappij, diverse functies in winkels en supermarkten en banen in de ICT (zoals iemand die in een zorginstelling moet zorgen voor het genereren van data). Ook werken er mensen in de bouw en bij een kinderdagverblijf.

De vraag die in alle gevallen wordt gesteld is: welke baan past bij de persoon, qua werksituatie en cultuur. Wat past wel en wat niet. Re-integratiebedrijf Prakton is op die manier hard op weg om, voor wat betreft de langdurige begeleiding van mensen met autisme, de eerste Integratie Partner te worden. ■

